

Disputatio medica inauguralis de lienteria

<https://hdl.handle.net/1874/342347>

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE

LIENTERIA,

QUAM,
DIVINA FAVENTE GRATIA,
Ex auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. M. JOANNIS LUYTS,

Philosophiae Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimaeque
Facultatis MEDICAE Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,
Summisque in MEDICINA honoribus & Privilegiis
ritè consequendis,

Eruditorum Examini subijcit

JOHANNES CHRISTOPHORUS BRUNNZELL,
Freistadio-Silesius.

Ad diem 19. Octobris horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc LXXXVIII.

VIRIS

*Nobilissimis, Excellentissimis, Consultissimis, Ex-
perientissimo atque Doctissimis.*

D^{NO}. JOHANNI CHRISTIANO
TRALLES, M. D.

Sacr. Cæs. Majest. Archiatro Dignissimo,
nec non Freystadiensi, hujusque Circu-
li, & Grunbergensis, Physico ordinario.

D^{NO}. MARTINO HEIDERO, J. U. Licent.

E T

D^{NO}. JOACHIM HEINNITZ, Jcto
celeberrimo & Practico Famigeratiffi-
fimo.

Dnis Patronis ac Promotoribus summâ ob-
servantiâ colendis

Inauguralem hanc Disputationem

in

Grati animi testimonium & ulteriorem
studiorum suorum commendatio-
nem humillimè offert & dedicat

J. C. BRUNNZELL.

Summo Favente Numine.

THESIS I.

Lienteriæ vox origine quidem græca *Lienteria* est, Hippocrati jam olim usitata, & *Etymologia.* componitur ex λείον, læve, lubricum, & ἔντερα intestina, adeoque idem est ac λειόνος ἢ ἐντέρων, monente Gorræo in Definit. Med. Sed jam latina civitate donatum Lineteriæ vocabulum est, quemadmodum pleraque à Græcis mutuata morborum nomina v. g. Dysenteria, Diarrhæa, Dysuria, Hydrops, Pleuritis, &c.

I I.

Celso Lienteria dicitur lævitas intestinorum: Aliis Lævor *Synonymia.* aut Lubricitas Stomachi & Intestinorum, item fluxus lientericus. An verò fluxus chylosus commodè dicatur, quorsum & Cardilucius in Officin. Sanit. p. 456. inclinatur, hæreo, cum chyli nomen vix mereatur, quod in Lienteria excerni solet, nisi & ipsa Cœliaca habeatur pro specie Lienteriæ.

I I I.

Equidem è Recentioribus Bruno in Lexic. Med. differen- *Homonymia.*
tiam

4 DISPUTATIO MEDICA

tiam inter Coeliacam passionem & Lienteriam non necessariam arbitratur; nec rarum est à Veteribus eas interdum confundi. Ita enim Aretæus in Lienteria secedere stercora liquida ab alibili indiscreta putat lib. 2. de morb. diutur. cap. 10. It. Amat. Lusit. Cent. 2. Curat. 56. Lienteriam inscribit, cum Nobilis quidam semicrudum cibum per secessum emitteret, quod tamen Coeliacæ potius indicium est. Nam & Capivaccius sub Lienteria Coeliacam omnino comprehendit Lib. 3. Prax. Med. cap. 16. ut taceam Nic. Myrepsum Comp. Med. Sect. 38. cap. 160. medicamentum parare pro Lientericis ramenta dejicientibus, quælia in Dysenteria quidem, at in Lienteria propriè dicta nunquam excernuntur.

I V.

Nec omnino hic præterire Salmuthum possum, qui solus ac primus, quod sciam, Lienteriam urinalem dixit, pro Diabete, utpote cujus exemplum Cent. 2. Obs. 91. sub eo refert titulo: Viri scilicet qui vini potum prorsus eundem substantia, colore atque odore per vias emittebat urinarias. Quemadmodum enim alias Lienteriam vocant, si cibus per intestina rejiciatur non mutatus, ita nec dubitat Autor Lienteriam nominare urinalem, quando potus redditur, prout assumtus fuit.

V.

Definitio.

Quicquid tamen ejus sit, stricte loquendo Lienteria nihil aliud est, quam Cibi Potusque indigesti per alvum excretio.

V I.

Genus.

In qua definitione generis locum occupat excretio, & quidem per alvum, quo ipso generali conceptu coincidit cum Coeliaca, Diarrhæa & Dysenteria. Abstineo autem lubens à termino alvi fluxus, quoniam in Lienteria neque adeo copiosa, prout in Diarrhæa vel Dysenteria excernuntur, nec fluida æque, nisi plus potus.

tus quam cibi assumat æger. Si quis proinde panem cum carne, aut solida similia sumpta per alvum reddiderit, talis profecto excretio minus aptè dici poterit alvi fluxus.

V I I.

Verum à reliquis ita dictis alvi fluxibus Lienteria promptè distiguitur, si materiam attendamus excretam. In hac ipsa enim cibus potusque planè indigestus excernitur. In Coeliaca semidigesta chyloque perfusa, in Diarrhæa, serosa, biliosa, vel viscida. In Dysenteria denique cruenta & purulenta.

V I I I.

Dum Cibum Potumque indigestum nomino, monendum est, sub iis intelligi alimenta debita atque consueta. Si quis enim Ossa, testas cancorum, nucleos cerasorum & prunorum similiaque per alvum reddit indigesta, pro Lienterico habendus non est, siquidem talia inter cibos numerari non merentur. Ad eundem modum nec infantes Lienteriâ laborant, quando passulas & amygdala, Lentas atque pisas per anum dejiciunt, nam & teneræ ætatis talia minus conveniunt, & quæ admiscuntur stercora, satis indicant, non omnem deficere digestionem prout in Lienteria.

I X.

Quod si sedem hujus mali examinemus, manifestum erit, tres circa eam omnino diversas esse Auctorum opiniones. Nimirum sunt qui intestina tantum habent pro affectâ parte. Sunt alii qui Stomachum tantum accusare malunt, denique nec desunt, qui Stomachum simul & intestinâ in Lienteriâ pati contendunt.

X.

Prima sententia dubio procul antiquissima est, qui enim primum nomen Lienteriæ huic malo imposuerunt, videntur respexisse ad intestinorum Lævitatem. Atque ideo *Galenus* 6. *Apb.* I. eos reprehendit, qui alimenta ingesta retineri putant ab intestinorum asperitate, quæ perditâ sequeretur Lienteria.

6. DISPUTATIO MEDICA

X I.

Sed Ventriculum, fermentique Stomachalis penuriam præcæteris urget Helmont, à quo, nisi fallor, adeo non abludit *Excel. D. D. Dolæus in Encycloped. p. 405.* dum in Lienteria & coeliaca passione Ventriculi Fermentum vitiari ac iners reddi ad comminuenda alimenta credit. Præterea quem sibi Archæum Stomachi fingit Helmont, eundem Dolæus donatur titulo regio Cæsteronacis, qui præsit œconomix Stomachicæ ad Intestinum usque rectum. Clarius loquitur Etmullerus in Praxi, quando Lienteriæ causam quærendam statuit vel in Fermento non digerente, vel in Pyloro non retinente.

X I I.

Causa proxima.

Plerique autem, & rectius quidem, Stomacho simul & intestinis Sedem hujus affectus adscribunt, quanquam in causa ejus proxima reddenda minus conveniant. Qui Galenicorum castra sequuntur læsiones facultatum urgent, videlicet deficientem concoctionem, labefactatam retentricem, ac denique irritatam expultricem. Hos, ut declinent terminos, substituunt Moderni, Concoctrici quidem deficienti Fermentum iners, Retentrici læsæ Atoniam & laxitatem Stomachi atque Intestinorum, Expultrici irritatæ Motus convulsivos.

X I I I.

Enimvero in verbis facilis ero, modo conveniamus in re. Salvâ igitur Clarissimorum & Doctissimorum Virorum Auctoritate, existimo Lienteriæ causam proximam unicè quærendam esse in Spiritibus. Suppono jam ad mentem *Excell. D. D. Rivini Præceptoris mei, ac Patroni in æternum devenerandi* chylificationis negotium deberi Spiritibus, ab iisdem similiter dependere non modo Ventriculi robur, sed & motum omnem peristalticum. Quid clarius est? quam in Lienteria Spiritus deficere in debito digerendo ac retinendo, aut in propellendo ejus quod molestum est, magis occupatos esse.

XIV.

X I V.

Solus certe sufficientis digestionis defectus non omnem absolvit Lienteriam, nam & in Apepsia ad aliquot sæpe dies alimenta indigesta in ventriculo retinentur. Stomachi autem atonia sive fibrarum laxitas, cum defectivè saltem concurrere queat, non tam juvare vel accelerare poterit excretionem, præcipuè solidorum, quam retardare, quemadmodum id Alvi suppressio ab Intestinorum Paralyfi fatis evincit.

X V.

Supereff itaque, ut demonstrarem defectum Digestionis ac Retentionis unicè ex eo nasci, quod Spiritus cibum potumque assumptum, tanquam molestum quid ex impotentia quadam rejiciat. Præstat id Spiritus non difficulter per motum Stomachi & Intestinorum peristalticum saltem acceleratum, quemadmodum alias non rarum est, eo inverso nasci Vomitus, ut & ingesta quævis per os nonnunquam reddantur planè non immutata.

X V I.

Res clarior erit, si causas Lienteriæ spectemus remotas. Memini certe id vitium in honesta quadam Fœmina obortum à refrigerio, cum sc. tempore verno hybernas mutaret vestes. Sentiebat autem leviores in abdomine dolores, quales in Diarrhæa contingunt mitiori, neque prius liberabatur à morbo, quam ad pristinum rediret amictum. Quid Aër Austrinus in excitanda Lienteria etiam epidemica valeat *vid. in Petrai Dissert. Harm. 26. p. 71.* *Causa remota.*

X V I I.

Par est ratio Potus copiosi ac præsertim frigidi. Refert enim *Hæferus in Medicat. famil. p. 555.* Comitem, cum jejuno Somacho potum sumpisset glaciatum, in Dysenteriam incidisse cum

8 DISPUTATIO MEDICA

cum Lienteria conjunctam *Excell. D. D. Rivinus* observavit puellam non nisi à crebriore nocturno potu, quam ipsam consuetudinem pessimam nulla ratione deponebat, in alvi fluxum ac postmodum Lienteriam incidisse diuturnam, tandemque lethalem.

XVIII.

Idem malum frequentius accidit ex nimio esu fructuum horæorum, item fungorum, quorum Fr. Hofmannus meminit in *Metb. Med. p. 330.* & *Cardilucl. c. p. 457* Ab ingurgitatione immoderata carnis suillæ simile quid notavit ex Camerarii observatione Schenckius *Lib. 3. de Lient. Obs. 2. p. 343.*

XIX.

Nam & plerique Veterum intempericm ventriculi frigidam collectamque pituitam plus minus acidam accusare videntur. Præ cæteris id testatur Forestus, qui materiam pituitosam Stomachum lubricantem cum ructibus acidis in Lienteria notavit. *Lib. 22. Obs. 27.* Ad eundem modum Scorbutici quoque eadem vexantur, quod observatio ejusdem 25 docet, & Barbette in *Prax. cap. 3. de Scorb.* item quibus humor acris & biliosus in primis viis redundat *vid. Obs. 29. & Gabelchov. Cent. 2. Curat. 47.*

XX.

Ab eadem hac pravorum humorum acrimonia tandem & Aphthas nasci, quales aliàs in ore solent, jamjam Galenus prodidit 6. *Aph. 1.* Confirmat ejus assertum ulterius Duretus in *Annotat. ad Hollerium pag. 344.* additque se verè observasse in Viro Nobili, quod Galenus *lib. 6. Epid. Sect. 3.* annotavit, dolores nempe circa umbilicum quasi exulcerationis certissimum signum Aphtharum in ventriculo.

XXI.

Quod si Apostema & majora ulcera Stomachum corripiant,
eadem

eadem oboritur Lientera, atque tum præcedente ventriculi dolore, purulenta per alvum excernuntur præter assumpta. *Confer. Foresti Lib. 18. Obs. 33. & Lib. 22. Obs. 30.* ubi notatu dignæ legi possunt historix, una quidem Puellæ, altera Nautæ graviter quidem decumbentium, feliciter tum restitutorum.

X X I I.

Neque dubium est, si Lienteria sequatur Dysenteriam, quod olim Hippocrates annotavit 1. de morbis 3. & nunc frequentius in Praxi occurrit, quin ulcera, si non Ventriculi certe intestinorum tenuium, hunc in consensum trahentium, Lienteriam producant. Quamquam inficiari nequeo, consolidatis etiam ulceribus, eam perdurare posse, non quidem ob cicatricem, intestina lubricantem, quod ante hac creditum est, sed potius propter dolorem nondum superatum, aut inde natam impotentiam alimenta indigesta penitus averfantem.

X X I I I.

Quid? quod & vitio mesenterii exulcerati Lienteria oritur. Id enim sæpius in indiis occurrere constat ex Bontii *Med. Indor. l. 3. c. 12.* Atque illud comprimis mirandum est, apertis Cadaveribus repertos quidem fuisse Abscessus in mesenterio insignes, intestinis nihilominus & Stomacho illæsis.

X X I V.

Hæc & similia qui ponderat, facile judicabit in eo causas jam enumeratas omnes convenire, quod Ventriculum stimulent ad propellenda contenta. Etenim perinde est, si vitium hæreat in assumptis ipsis Stomachum gravantibus, si vitium sit in contentis, atque collectis humoribus pravis: si vitium sit in ipsa Ventriculi substantia exulcerata, si in partibus vicinis per consensum afficientibus Stomachum, seu denique aëris ambientis frigu in culpa sit. Satis est ad producendam Lienteriam, si adeo Ventriculi atque Intestinorum motus peristalticus acceleretur, ut Assumptis nulla ad digestionem requisita concedatur mora.

XXV.

Signa Diagnostica.

Propero ad Signa, in quibus tamen enarrandis prolixus haud ero. Nimirum Morbus ipse satis manifestus est, si deprehendamus sumptum cibum potumve paulo post rejici per alvum. Neque verò necessum est, ut excretorum odorem, Colorem, Saporemve propriis usurpemus sensibus, cum satis fictum in re minus arduâ vel Ægrorum vel Adstantium vel vetularum clinicarum sit testimonium.

XXVI.

Prognostica.

Ut autem Prognosis formetur accuratior, monendum est primo ad imitationem Mercati, Lienteriam distingui posse in legitimam & spuriam. Legitima certe minus erit periculosa, cum non nisi assumpta excernentur cruda. Spuria difficilior erit curatu, ubi præter alimenta humores acres, visceri aut purulenti simul ejiciuntur.

XXVII.

Secundo distinguendum quoque est inter Lienteriam primariam, quæ Hominem cætero quin sanum aggreditur, & secundariam, quæ alios sequitur morbos. Illa profecto minus erit lethalis præ hac quæ ægrum corripit per morbum acutum chronicumve viribus exhaustum. Ecquis autem non intelligit promptè, Lienteriam post diuturnam Diarrhæam aut Dysenteriam longè pejorem esse, videatur *Actuar. M. M. lib. 1. cap. 20. Scnneri. Pr. lib. 3. pag. 2. Sect. 2. c. 5.*

XXVIII.

Tertio nec illud reticendum est, Lienteriam, si solitaria fit, facilius tolerari. Quod si graviores morbi, aut atrociora concurrant Symptomata, malum. Talia sunt Hydrops Scorbustus inveteratus, Tabes, difficultas spirandi & Laterum puncturæ, item Febres acutæ, Ulcera partium internarum &c. Confer. *Hippocrat. in Coacis pag. & Langium in Pathol. animal. cap. 52. pag. 462.*

XXIX.

Cura interna.

Supereft ut Curam hujus affectus tandem subjungam, atque illa quidem partim internis partim externis absolvitur. Inter ea,

ter ea, quæ per os assumuntur medicamenta, primatum obtinent Spirituosa, utpote quæ Stomacho grata & analeptica Naturam ad sui amicam retentionem ac digestionem alliciunt. Præ omnibus itaque Vinum Malvaticum eligit Rulandus *Curat. Emp. Cent. 10. Curat. 10. & Cent. 7. Cur. 57.* Ejusdem virtutis notavi Hispanicum vinum & Canariense, nam & horum unico usu nonnullos è Lienteria restitutos vidi.

X X X.

Nec contemnenda sunt hoc in passu, vinum Cydoniatum è succo Cydoniorum fermentato factum, & in genere Spiritus ardentis è fructibus ceraforum, pomorum, rubi idæi &c. quibus substitui possunt magis vulgati nihilo inferiores tamen, Spiritus frumenti, juniperi, ac potissimum Spiritus vini, quem egregium millies expertus est Kozak in *Tr. de Sale cap. 9. Sect. 16.*

X X X I.

Adhæc Stomacho magis accepta erunt ejusmodi Spirituosa, si affundantur Aromatibus, atque ideo per placet mihi Aq. Vit. Mercat. quam in Lienteria sæpius expertam describit *lib. 1. de reët. presid. usu p. 166.* Addit scilicet Aquæ vitæ cortices aurantiorum, flores roris marini, Cinnamomum, Crocum, Benzoë atque Mosci tantillum. Huic tamen nullatenus cedit Spiritus vini à Mastiche atque Galangâ abstractus, quem in Languore Stomachi mirè deprædicat Deodatus in *Panth. Hygiast. lib. 3. c. 24.* Sicuti & Spiritus Mastichinus compositus, quem *Paul. Quadr. Bot. p. 541.* adjectis præterea *Cinnam. Caryophyl. Cardam. Mac. Zedoar. Cost.* atque Ligno Aloë parare docet.

X X X I I.

Eadem hæc & similia aromata, quacunquæ demum ratione *Aromatica.* exhibeantur, egregia sunt. Sive enim in formâ pulveris dentur, sive instar Trageæ cum vino, sive sub specie Clareti seu vini Hippocratici &c. nihil refert. Ideoque suam quoque laudem meretur Tinctura Cinnam. Aqua Cinnam. Cydoniata, Nux Indica, Zingiberque conditum. His succedunt reliquæ plantæ aromaticæ, Menth. & Elixir Menth., Rosmar. & quæ ex ejusdem floribus parantur excellens Aqua Regina Ungariæ,

12 DISPUTATIO MEDICA

riæ item Majorana, Marum, Pulegium, Satureja &c. Aquæ antapoplecticæ omnis generis, Aq. Carfunkuli, Balsamum Embryonum &c.

XXXIII.

Nempe quæ olim calida dicebantur Stomachica, ea in universum hic locum habent, nempe, si Lienteria sit v.g. à refrigerio, à potu frigido, ab esu fructuum horæorum, fungorum, ac in genere ubi imbecillitas quædam Ventriculi est, aut etiam collecta cruditas pituitosa. Absit autem ut acria & Spirituosa istiusmodi præscribamus, si acrimonia humorum vel Febbris concurrat ardens aut maligna, vel etiam exulceratio Stomachi, Intestinorum aut Mesenterii.

XXXIV.

Absorbentia.

Tutiora erunt in tali casu Absorbentia Martialia terreaque Crocus Mart. terra vitrioli dulcis, terr. figil. & Lemnia, Bolus Armen, Marga, Lac Lunæ, Corollia, Mater perlar. Lap. Cancr. Cornu Cervi atque Ebur, hæc enim sunt, quæ potissimum pulverem mirificum in Lienteria constituunt descriptum à Deodato l.c. pag. 153.

XXXV.

Adstringentia.

His addi poterunt in parciore dosi fortius adstringentia. Aluminis ipsius dextro usu nihil præsentius arbitratur Petrus in *Nosolog. Harmon. Dissert. 26. p. 77.* Confer Fr. Hofmanni *M. M. lib. 1. p. 330.* Idem valet Saturni Saccharum & Tinct. Martis antiphthif. item Rosæ rubræ, rad. Ireos aquat. Tormentill, ac Bistortæ &c. Qui decoctum hujusmodi adstringens optat, adeat Quercetanum *Pharmacop. cap. 12. pag. 302.* Mirabiliter autem prodesse immatura acerbaque Mora, si siccata tritaque in potu exhibeantur, affirmat Donat. ab Altomar. de *Med. hum. carp. mal. cap. 71. p. 317.*

XXXVI.

Anodyna.

Eodem hoc in loco semen papaveris insigniter commendat idem Auctor. Ac memini hinc inde à Practicis commendari Opiata varia, Theriacam, Mithridatium, Requiem Nicolai &c. Nec dubium est, quin Anodyna optima sint, si cum tormi-

torminibus aut Dysenteria concurrat Lienteria, quæ vero doloris expers est, in ea præcisè requiri non videntur. Interim tamen Theriacæ & Mithridatio non omnem denegare possum facultatem, siquidem & varia aromatica in compositione admixta, nec iis ingrata erunt, qui hisce delectantur Panacæis.

X X X V I I.

Et quanquam non desint, qui vomitum pariter & purgantia suadere audent, illum quidem ad revulsionem & divertendum quasi Stomachum, hæc vero ad subducendam acriorem bilem vel pituitam. Confer Bertinum Meth. Med. p. 760. Vidium Vidium de Cur. Membr. lib. 9. c. 17. p. 459. aliosque. Nihilominus evacuatione tali facile superfedere licet, si modo humores evacuandi corrigantur alterantibus, præsertim cum Natura ipsa ad eorundem excretionem sit paratissima.

X X X V I I I.

Transeo potius ad curam externam, ubi ante omnia mendum, Calorem valere plurimum in Lienteria, videlicet si à frigore aëris ambientis aut potus oborta fuerit. Quibus volupe est, uti poterunt, Consilio Mercati, qui Op. Tom. 3. p. 229. manum temperati hominis diu Ventriculo imponi, aut loco ejus Catulum, vel columbarum pullum jubet. Fortasse eodem cum successu lateres calefacti applicari possunt.

X X X I X.

Efficaciora extra dubium sunt Balsama stomachica ex oleo menthæ, Citri, aurant. angel. Cinnamom & Caryophyll. cum expresso Nucis Moschat. mixta. Pauperibus idem præstat fermentum panis cum succo aut pulvere menthæ, addito caryophyllorum, Cinnamomi & Nucis moschatæ pulvere, quibus commixtis, si lubet, spirit. vini aut frumenti aromatizatus adspergi potest. Qui formam Emplastri optat, commodum sibi eligat scutum stomachale ex Emplastro de Mastiche atque Tacamahaca, de crusta micave panis, de baccis Lauri.

X L.

His instructus non indigebit cucurbita magna five ventosa, quam Piso de *cogn. & cur. morb. l. 3. c. 12. pag. 525.* regioni stomachali applicare suadet. Multo minus delectabit Dropace aut Sinapismo excitatisque vesicis in pectore vel ventre, vel manibus pedibusve juxta Celsum *lib. 4. cap. 16.* & Ætium *Tetr. 3. serm. 1. c. 7.* & Christoph. a Vega de Art. Med. *Lib. 3. c. 11. p. 600.*

X L I.

Dieta.

Finaliter qui regulas Diætæ in hoc morbo a me requirit, Diætâ sciat paucis cibum potumque omnem vitandum esse, qui vim habeat alvum laxandi. Saccharata proinde ac melita, fructusve horæi non dentur, exceptis cydoniis, quæ cum vino decocta, cinnamomo conspersa alimentum præbent verè medicamentosum. Tale pariter est vitellum ovi cum pulvere nucis Moschatæ experimento Foresti *l. c.* Potus itidem sit vinosus, prout superius dictum; nec vinum absinthites iis inutile erit, qui amaris delectantur. In genere autem moneo, nihil ægro exhibendum esse de cunctis, quæ abhorret, etsi vel maxime ipsi foret utile, imò verò ad excitandam cibi cupiditatem dandum etiam est, quod minus utile videtur, si modo gratum fuerit. Videatur Celsus loco jam allegato. Hæc sunt, Amice Lector, quæ per temporis brevitatem tibi proponere mihi licuerunt, sique forsan non in omnibus ex assensu & desiderio tuo satisfecero, veniam & ulteriorem informationem à Tua Humanitate humane peto. Interim DEO ter Opt. ter Max. gratias persolvo devotissimas, quod huc usque clementissima sua benedictione studiis meis præesse voluerit, eundem porro inuocando, ut & impostèrum illa ad Divini sui Numinis Gloriam, & Proximi præprimis Ægrorum, Salutem dirigere velit.

F I N I S.

GELUCKWENSCH

Aan den seer geleerde en welervarene H E E R,

J. CHRISTOPHORUS BRUNNZELL,

Wanneer hy naar gegeeve preuven van sijn ervarentheyt, met grooten lof Medicina Doctor, van den Hooghgeleerde, vermaarde ende welervarene Heer en Meester,

J A C O B U S V A L L A N,

Wierd verklaard.

Eluckig is, die wel zijn tijd besteedt, te achten,
Vermids hy anders niet als welvaart heeft te wachten,
Want hy, die woekert met den tijd, niet onbeloont
En blijft, maar word met 't geen, hy had beoogt, gekroont.
Naar waarhey van dees' zaak behoef ik niet te vragen,
Terwijl wy hier van zien preuven alle dagen;

En om niet verr' te gaan, Heer BRUNNZELL staat ten toon,
Die heden van den tijd sal krijgen zijnen loon;
Dewijl tot *Leypsig* hy, en *Leyden*, in 't doorsoecken
Van kruyden krachten, en *Hippocrates* sijn boecken,
Sijn tijd heeft doorgebracht, en sich bequaam gemaakt
In 't onderzoek van 't geen naar Docters konsten smaakt.

Waarom naar *UTRECHT* hy (het puyck der Hooge Schoolen,
Wiens MEESTERS niet de Jeugt in *CARTES* laten doolen)
Sich heeft begeben, om zijn preuven uyt te staan,
Gelijk hy ook met lof dit werk heeft afgedaan.

Gy hebt, Heer BRUNNZELL, uw, heel mannelijk gedragen,
En deed uw antwoord op der *WYSE MANNEN* vragen

Tot haar genoegen, tot verwondering van haar,
Die op haar twijffel-vraag uw antwoord vonden klaar.
Om van uw scherp verstand, en wijsrijk breyn te spreken,
Daar toe sou my den tijd, en woorden meed' ontbreken,
Want daar *EUTERPE* selfs niet kan naar waardigheydt,
Vertolken uwen lof die in uw wijsheyd leyd,

Hoe sou ick zijn bequaam dees' saak te onderwinden,
Daar ik niet kan het eynd van uwen lof uytvinden?

En wijl uw wijsheys glans, door soo een schraal gedicht
Verduyft'ren meerder sou, als koomen aan het licht,
Soo wil ik voor dees reys hier van mijn dichten staacken,
En wenschen U geluk en voorspoet in uw saecken,
Terwijl gy 't onderzoek en preuv' hebt uytgestaan,
Den trap als MEESTER sult in *MEDICYN* ontfaan.

U, wenſch ik, dat gy moogt ten dienſt van ſwacke leeden,
Uw konſt en uw practijck voorſichtelijck beſteeden,
Op dat uw gauwigheyt mag dag'lijks meer en meer
Verbreyden uwen naam, uw kennis, en uw eer,
En doen uw gouden lof als hemels-ſterren blincken,
Ja ſelfs noch naar uw doot tot vreugdt van DUYTSLAND klincken.
Leeſ lang, vaar wel mijn vriendt, ontfangt in uwe gonſt.
Dit dicht, gefongen meer uyt liefd' als naar de konſt.

Amplificandæ amicitia ergo hoc appoſuit.

G. BRONSRADT, Phil. Stud.

Aan den ſelven.

Erdient de groote Weerelt een neerſtig onderſoeken,
Die meenig ſchrander breyn en ſneege geeſten wett
Die eenig tot dit werck ſijn beſigheiden ſett,
Die laght met Venus bles en met de ſachte doecken.
Verdient de kleyne Weerelt geen onderſoek met allen?
Daar 't Eeuwig-Al ſijn kunſt ſeer aardig heeft verknocht
En doe de tweede ſoo tot d'eerſte was gebrogt
Doe kon en 't een en 't aar aan d'Opperbaas gevallen.
Die dan aan 't beſte deel van 't taſſ'lik Werelts ronde,
De krachten van ſijn Ziel en Lighaam gantsch verſlijt,
Die 's mijns bedunkens geen verkwijſter van den tijdt,
Al wrogt hy door de kunſt ſoo lang hy immers konde.
De pooging van u hert, Heer ERUNNZELL en uw' luſten,
Die doelen op geen ſlecht en op geen nietig ding
Daar d'onderſoeker geen of weynig voordeel ving;
Maar uwe geeſt die ſvveeft ontrent GALENI kuſten,
Daar 't groen Laurier ten deel doormengt met goude bladen,
Een ſchoon geſichte geeft aan yder die 't beſiet,
't Geſicht, geloof me vry, en vvas 't alleene niet,
Dat 't eedelmoeſdig hert van BRUNNZELL kond' verzaden.
Gy maakt mijn vvaarde Heer, een aanvanck om te plucken
De vruchten van dien boom die LEIPSIG had geplant,
Die ſelſfaam is gequeekt in meenig ander Lant,
Den Hemel geeſt u v'v Heyl, en doe het voorts gelukken.

Raptim in obſervantia ſymbolum ſubjecit

ISAACUS NETHENUS, S. S. Theol. Stud.